

Sporen

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging

06 Burgoa/Minimedusa

08 Scutellinia

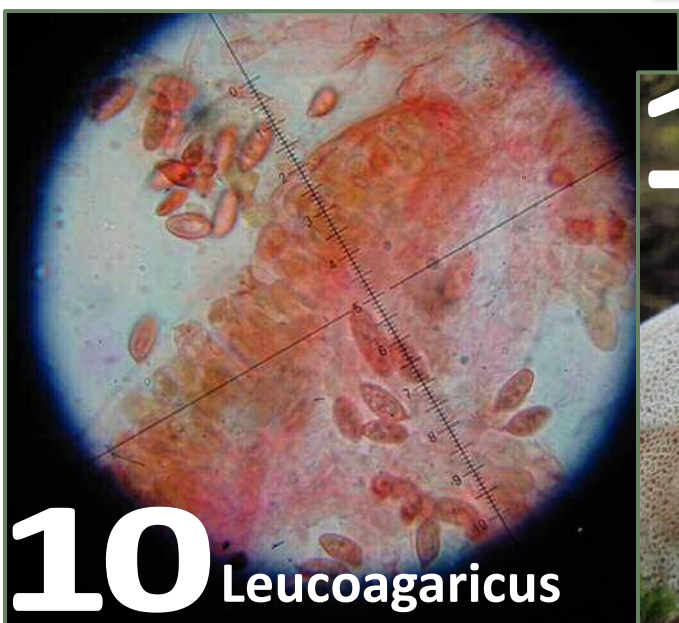

© Jens H. Petersen - Mycokey

13 Werkweekend 2016

10 Leucoagaricus

17 Piet

En de vaste rubrieken...

- Editoriaal
- Activiteitenkalenders
- Programma Mycologendag
- Afdelingsnieuws
- Nieuwtjes uit recente tijdschriften
- Boekbesprekingen

Jg. 10, nr. 1
Maart 2017

Editoriaal

NIEUWSBRIEF VAN DE KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Sporen

Geachte leden

Het is weer zover: onze hoogdag, de Vlaamse Mycologendag, is in zicht. De 26^e editie zal plaatsvinden in de Plantentuin Meise op 18 maart 2017. Het mycologisch herbarium van de Plantentuin bevat 180.000 fungispecimens (incl. lichenen), waarvan 5.000 types, en 23.000 specimens van myxomyceten, waarvan 302 types. Dit samen met de activiteiten van de residentie mycologen maken van de Plantentuin één van de belangrijke centra ter wereld gewijd aan de studie van onze favoriete organismen. Samenwerking tussen professionele mycologen en liefhebbers is er steeds geweest; dat is ook zo in het geval van de Plantentuin waar de meeste mycologen zelfs lid zijn van de KVMV. Het is dan ook niet méér dan normaal dat de Vlaamse Mycologendag er georganiseerd wordt. Voor de lezingen en lunch wordt u welkom geheten in de mooie, neogotische waterburcht, centraal gelegen in het 92 ha grote domein van Bouchout te Meise. Het rijk gevulde programma van en de nuttige info over de Mycologendag kunt u vinden in deze Sporen.

Ook belangrijk voor onze vereniging is de Algemene Vergadering van de Werkende Leden, traditioneel gehouden na het middageten, tijdens de Mycologendag. Dit jaar behoren enkele aanpassingen aan de Statuten tot de agenda, zoals bijvoorbeeld de opname van de Oömyceten bij de studiegroepen van de KVMV.

In afwachting van al dit fraais wens ik u veel leesgenot.

Myriam de Haan

voorzitter KVMV

Excursiekalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, tenzij anders vermeld! Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OVMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld!

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens te **9.30 uur (D)** of **14.00 uur (N)**.

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind juni

zaterdag 15-04-2017 - AMK (V)

Sint-Annabos te Antwerpen-Linkeroever

Vertrek om 9.45 u. op de hoek van de Esmoreitlaan en de August Vermeyleylenlaan te 2050 Linkeroever (Antwerpen). GPS-adres: August Vermeyleylenlaan 3, 2050 Antwerpen (Linkeroever).

Leiding: André de Haan (03 666 91 34 of 0486 63 94 67)

zondag 23-04-2017 - ZWAM (N)

Voorjaarssoorten in het Kloosterbos te Holsbeek

Voorjaarspaddenstoelen in het Kloosterbos. Vertrek om 14.00 u. aan de kerk van Holsbeek, Gebr. Van Tiltstraat, Holsbeek.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 29-04-2017 - OVMW (V)

Domein de Ghellinck, met klemtoon op allerlei kleine fungi

Vertrek om 9.30 uur, vanaf de parking, Kortrijkstraat 70 te Wortegem-Petegem (Elsegem). Laarzen aangeraden. Wegbeschrijving: op de N60 neem je ter hoogte van Oudenaarde-centrum de afslag naar de N453 (richting Kortrijk, Avelgem, Petegem). Volg N453 over 6 km via Petegem en Elsegem. Aan je linkerzijde zie je eerst de conciërgewoning. 500 m verder neem je een straatje links dat je naar de parking leidt. Leiding: Eddy Saveyn (0477 03 20 75) en Hugo Ruysseveldt (058 31 52 96)

zondag 30-04-2017 - AMK (V)

Hoboken Polder te Hoboken

Vertrek om 9.45 u. aan het station van Hoboken Polder te Hoboken.

Leiding: André de Haan (03 666 91 34 of 0486 63 94 67)

zaterdag 06-05-2017 - KVMV/Mycolim (D)

Kanne, **Caestertplateau** en **Opkanne**

Vertrek om 9.30 u. aan de kerk van Kanne. Deze KVMV-excursie wordt georganiseerd door Mycolim; alle KVMV-leden zijn van harte welkom!

Leiding: Hugo Vanderlinden (0475 67 20 88)

zaterdag 20-05-2017 - AMK (V)

Walenhoek te Niel

Vertrek om 9.45 u. op de parking van de sporthal van Niel. GPS-adres: Rode Kruisplein 1, Niel.

Zonder GPS: vanuit Antwerpen A12 richting Boom, de buitenste baan nemen en rechts afslaan naar Niel (Pierstraat). Rechtdoor en over de spoorweg direct links nemen en aan het einde van de straat rechts (driehoekig pleintje). Aan het einde van dit pleintje (Rode Kruisplein) zie je dan groene glascontainers en de parking.

Leiding: Judith De Keyser (0495 69 89 50)

zaterdag 03-06-2017 - AMK (V)

Cleydael te Aartselaar

Vertrek om 9.45 u. op de parking van het ANB-domeinbos Cleydael, Cleydaellaan 34 te 2630 Aartselaar. De parking is gelegen tegenover de ingang van de Cleydaelgolf & Country Club.

Via de A12, komende van Antwerpen, afslaan naar Hemiksem aan de MacDonalds (tijdig de buitenbaan nemen). Na de lichten en het golfterrein kom je aan het kasteel (rechter-

kant). Ter hoogte van het kasteel, in de bocht, sla je linksaf de Eikendreef in. Een beetje verder links is de parking.

Leiding: Judith De Keyser (0495 69 89 50)

zaterdag 17-06-2017 - AMK (V)

Bosreservaat Sevendonk te Turnhout

Vertrek om 9.45 u. aan het rondpunt op de kruising Tielendijk/Kapelweg te Turnhout. Bereikbaar vanuit Antwerpen: E34 afrit 24; richting Kasterlee na 100 m rechts Tielendijk, na 50 m rondpunt.

Leiding: Staf Elsermans en François Bartholomeeusen (0496 06 26 16)

Educatieve bijeenkomsten

De bijeenkomsten (W) in **Gent** gaan door om 10.00 uur (tot ten laatste 16.00 uur) bij de Onderzoeksgroep Mycologie van de Universiteit Gent, K.L. Ledeganckstraat 35, 2^e verdieping. De toegang is het gemakkelijkst via de plantentuin. De microscopie-avonden beginnen om 19.30 uur ; gebruik 's avonds de hoofdingang.

De bijeenkomsten in **Antwerpen** gaan door in de Bioruimte van de UAntwerpen, Campus Drie Eiken (gebouw Gouverneur Andries Kinsbergen), GPS-adres: Fort VI-straat te Wilrijk (tegenover gebouw G). Vóór iedere vergadering (behalve bestuurlijke vergaderingen) is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenuen. Het opstellen van de microscopen voor praktijklessen en mycologische werkgroepavonden gebeurt bij voorkeur vóór 20.00 uur zodat de sessies vlot kunnen beginnen. De bib is steeds gesloten de 4^e dinsdag van de maand.

De ZWAM-bijeenkomsten in **Diest** gaan door van 19.00 tot 22.00 uur in het Bezoekerscentrum van het Webbekomsbroek, Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest.

dinsdag 04-04-2017 - AMK (A)

Sleutelen in Agaricales

Bespreking van probleem determinaties aan de hand van een meegebracht exsiccaat, beschrijving en foto. Leden die iets willen laten bespreken, melden dit enkele dagen op voorhand aan André de Haan (03 666 91 34) of Lieve Deceuninck (0475 268 167). Van 19.30 - 22.00 u.

maandag 10-04-2017 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 11-04-2017 - AMK (A)

Mosklokjes en Breeksteeltjes (2)

André de Haan stelt twee nauw verwante geslachten binnen de bruinsporige Agaricales voor: Mosklokjes en Breeksteeltjes. Na dit practicum zal u ze nooit (?) meer door elkaar ha-

len.

Aanvang om 20.00 u.

dinsdag 18-04-2017 - AMK (A)

Determinatieavond: inoefenen van microscopische technieken

Practicum op aangebracht, vers materiaal of exsiccaten van paddenstoelen en myxomyceten.

Begeleiding door Myriam de Haan (myxomyceten) en gevorderde leden.

Van 19.30 - 22.00 u.

maandag 24-04-2017 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 25-04-2017 - KVMV - AMK (A)

KVMV-bestuursvergadering. KVMV-bibliotheek gesloten.

dinsdag 02-05-2017 - AMK (A)

Psathyrella: inleiding en practicum

Practicum met deels vers materiaal en deels exsiccaten.

Leiding: Hugo De Beuckeleer

Van 19.30 - 22.00 u.

maandag 08-05-2017 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 09-05-2017 - AMK (A)

Determinatieavond: inoefenen van microscopische technieken

Practicum op aangebracht, vers materiaal of exsiccaten van paddenstoelen en myxomyceten. Begeleiding door Myriam de Haan (myxomyceten) en gevorderde leden.

Van 19.30 - 22.00 u.

dinsdag 16-05-2017 - AMK (A)

Sleutelen in Agaricales

Bespreking van probleemdeterminaties aan de hand van een meegebracht exsiccaat, beschrijving en foto. Leden die iets willen laten bespreken, melden dit enkele dagen op voorhand aan André de Haan (03 666 91 34) of Lieve Deceuninck (0475 268 167).

Van 19.30 - 22.00 u.

zondag 21-05-2017 - AMK (D)

Dag van het Park: Natuurfeest Provincie Antwerpen

AMK neemt met een infostand deel aan het Natuurfeest Provincie Antwerpen. Meer info over de organisatie via www.provincieantwerpen.be (symbool vergrootglas) Natuurfeest. Organisatie AMK-infostand: Linda Lambregts.

maandag 22-05-2017 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 23-05-2017 - AMK (A)

Determinatieavond: inoefenen van microscopische technieken

Practicum op aangebracht, vers materiaal of exsiccaten. Begeleiding door gevorderde leden.

Van 19.30 - 22.00 u.

dinsdag 30-05-2017 - AMK (A)

Sleutelen in Agaricales

Bespreking van probleemdeterminaties aan de hand van een meegebracht exsiccaat, beschrijving en foto. Leden die iets willen laten bespreken, melden dit enkele dagen op voorhand aan André de Haan (03 666 91 34) of Lieve Deceuninck (0475 268 167).

Van 19.30 - 22.00 u.

dinsdag 06-06-2017 - AMK (A)

Determinatieavond: inoefenen van microscopische technieken

Practicum op aangebracht, vers materiaal of exsiccaten. Begeleiding door gevorderde leden.

Van 19.30 - 22.00 u.

dinsdag 06-06-2017 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u. LET OP! Dinsdag!

dinsdag 13-06-2017 - AMK (A)

AMK-stuurgroepvergadering

Alle leden zijn welkom bij de bespreking van de AMK-werking. Enkele agendapunten zijn: educatieve avonden en projectwerking.

Aanvang om 20.00 u.

maandag 19-06-2017 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 20-06-2017 - AMK (A)

Determinatieavond: inoefenen van microscopische technieken

Practicum op aangebracht, vers materiaal of exsiccaten van paddenstoelen en ascomyceten (klasse Pezizomycetes).

Begeleiding door Freddy Vermeulen, Lieve Deceuninck (ascomyceten) en gevorderde leden.

Van 19.30 - 22.00 u.

dinsdag 27-06-2017 - KVMV (A)

KVMV-bestuursvergadering

KVMV-bibliotheek gesloten.

**26^e VLAAMSE MYCOLOGENDAG
VAN DE
KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING**

zaterdag 18 maart 2017

Georganiseerd door de KVMV
in samenwerking met de Plantentuin Meise

Wij nodigen alle leden graag uit en verwelkomen hen daarvoor in het kasteel op het domein van Bouchout.

Bereikbaarheid

Alle informatie over hoe u de Plantentuin kunt bereiken via het openbaar vervoer of per wagen, vindt u op:
<http://www.plantentuinmeise.be/PUBLIC/GENERAL/GENERALNL/howtoeachnl.php>

PROGRAMMA

- 9.00 u. *Ontvangst met koffie of thee*
- 10.00 u. *Verwelkoming*
- 10.05 u. Lichenen groeien traag maar reageren snel..... Dries Van den Broeck
- 10.30 u. Slijmzwammen, 40 jaar na mijn doctoraat..... Jan Rammeloo
- 11.00 u. Paddenstoelengemeenschappen in de Plantentuin Meise..... Omer Van de Kerckhove
- 11.35 u. Valse meeldauwen Raf Leysen
- 11.50 u. *Groepsfoto*
- 12.00 u. *Middagpauze/lunch*
- 13.30 u. Algemene ledenvergadering KVMV
- 14.00 u. Paddenstoelenfotografie - focus stacking..... André De Kesel
- 14.30 u. Merkwaardige Ascomyceten van 2016 Bernard Declercq
- 15.10 u. Commissie Nederlandse Namen Roosmarijn Steeman
- 15.20 u. Bijzondere vondsten..... Wim Veraghtert
- 15.35 u. Fimicole ascomyceten ; bijzondere vondsten 2016 Jacky Launoy
- 16.00 u. Slotwoorden Myriam de Haan

De lunch kan genomen worden in de wapenzaal van het kasteel: eigen lunch of een assortiment van broodjes/wraps met drankenbuffet (koffie, thee, frisdrank, water, zoveel u wilt).

- broodjes met drankenbuffet: 10,00 euro per persoon.
- enkel drankenbuffet: 3,00 euro per persoon.

Bestellen via betaling vóór 10 maart 2017 per overschrijving naar rekeningnummer IBAN BE17 7370 1875 7621 van KVMV, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen, met de vermelding "Mycologendag / lunch" **ofwel** "Mycologendag / drank".

Iedereen is van harte welkom!

Twee bijzondere fungi op en bij lichenen en mossen

Carl Van Den Broeck – carl.vandenbroeck@gmail.com

Op een excursie van de 'Planten- en zwammen-werkgroep Natuurpunt Schijnvallei' in het voorjaar van 2016 toonde de lichenoloog Karl Hellemans me zeer kleine witte bolletjes op mossen en lichenen; dit zou een '*Burgoa*-soort' zijn, een lichenicole fungus. De veldterminatie bleek na onderzoek niet passend maar gaf wel een duw in de goede richting.

Thuis verliep de determinatie van de vermoedelijke *Burgoa* niet gemakkelijk aangezien ik met de klassieke literatuur geen resultaat boekte. Google bracht hulp toen ik een artikel vond van Paul Diederich en James D. Lawrey (2007) over *Burgoa* en aanverwanten met een sleutel over 'non lichenized bulbiferous basidiomycetes'. De in het veld benoemde *Burgoa* bleek uiteindelijk *Minimedusa pubescens* te zijn. Hierover schreef ik reeds een artikel voor de VWBL (Van Den Broeck, 2016).

Mijn interesse voor deze bijzondere groep fungi was gewekt en bij elke excursie keek ik uit naar deze kleine bolletjes - laten we ze bulbils noemen ⁽¹⁾ - op mossen, lichenen en algen. Deze fungi zijn vermoedelijk niet zeldzaam maar worden over het hoofd gezien. Ondanks mijn aandacht ervoor vond ik tot op heden 'maar' twee verschillende soorten die ik hieronder beschrijf. Een vollediger beschrijving voor nader onderzoek kan u vinden in het artikel van Diederich et al. (2007).

Burgoa angulosa Diederich, Lawrey & Etayo (foto 1)

Wittige bulbils verschijnen in kleine kolonies op lichenen en mossen vaak vermengd met algen. Ze zijn meestal onregelmatig van vorm, wat hoekig, soms bijna rond, met afmetingen tussen 100-200 x 100-170 µm. De buitenkant leek te bestaan uit bijeengeklitte bolletjes, geen haren. De inhoud bestond uit rechte of gebo-

Foto 1: *Burgoa angulosa* (William Slosse)

gen, weinig vertakte hyfen (foto 2), septen met gespen. Een mycelium werd niet gevonden. Niet zeldzaam in Vlaanderen.

Minimedusa pubescens Diederich, Lawrey & Heylen (foto 3)

Bij deze vondst observeerde ik een kolonie sferische tot subsferische, bleke tot vaalwitte bulbils met een diame-

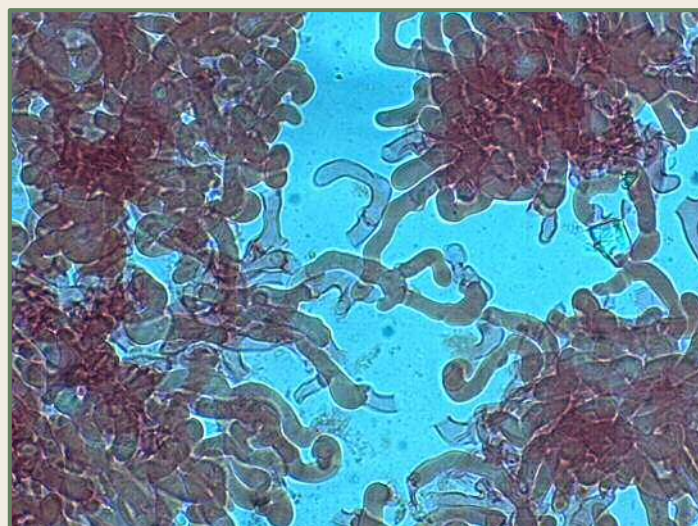

Foto 2: *Burgoa angulosa* - interne hyfen

¹ Bulbil (Engels): een ronde massa van fungi-cellen met kenmerken van basidiomycota: gespen en basidiën in cultuur.

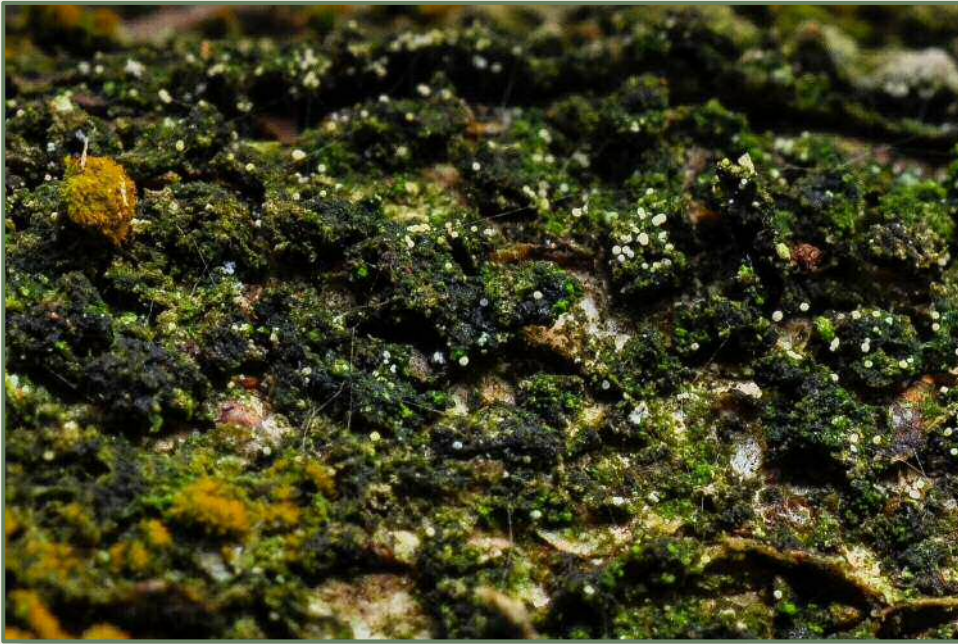

Foto 3: *Minimedusa pubescens*

ter van 86-168 μm (haren inbegrepen). De buitenkant van de bulbils bestond uit puntige 'haren' (foto 4) met een erg brede basis (14-18 x 5-7 μm). Interne cellen waren rondachtig. De bulbils leken los te liggen op het substraat; droog kwamen ze er gemakkelijk los van. Mycelium-hyfen waren schaars aanwezig en leken sommige bulbils oppervlakkig te verbinden. Deze schimmeldraden waren hyalien met gespen aan de septen, geïncrusteerd met korreltjes aan de buitenkant. De bulbils bevonden zich op een stukje *Salix* sp. tussen groene algen en *Trentepohlia* sp. Deze soort vond ik slechts één keer.

Het interessante artikel van Diederich et al. (2007) vermeldt dat de basidiomata onbekend zijn, dat beide taxa fylogenetisch tot de Cantharellales behoren, dat *Minimedusa* en *Burgoa* niet noodzakelijk op lichenen voorkomen en dat ze zeker ook niet waardgast-soortspecifiek zijn. Microscopisch nazicht van elke kolonie is noodzakelijk voor een goede determinatie en er is een sterk vermoeden dat bij nader onderzoek meerdere soorten binnen deze groep gevonden kunnen worden.

Ik bedank Pol Debaenst en Lieve Deceuninck voor het kritisch nalezen van de tekst, Karl Hellemans voor de opmerkzaamheid en het ter beschikking stellen van materiaal en William Slosse voor de macro-foto van *Burgoa angulosa*.

Bestudeerd materiaal

- ✓ *Burgoa angulosa*: exsiccataat CVDB 2016-02-23-1 Kessel, Kesselse heide IFBL C5.42-12 (verzameld op alg/eik door Karl Hellemans).
- ✓ *Minimedusa pubescens*: exsiccataat CVDB 2016-02-05-1 Zoersel, Zoerselbos IFBL C5.18-41 (vochtig gemengd loofbos).

Literatuur

Diederich, P., & Lawrey, D. (2007). New lichenicolous, muscicolous, corticolous and lignicolous taxa of *Burgoa* s.l. and *Marchandiomyces* s.l. (anamorphic Basidiomycota), a new genus for *Omphalina foliacea*, and a catalogue and key to the non-lichenized bulbiferous basidiomycetes. *Mycol. Progress*, 6: 61-80.

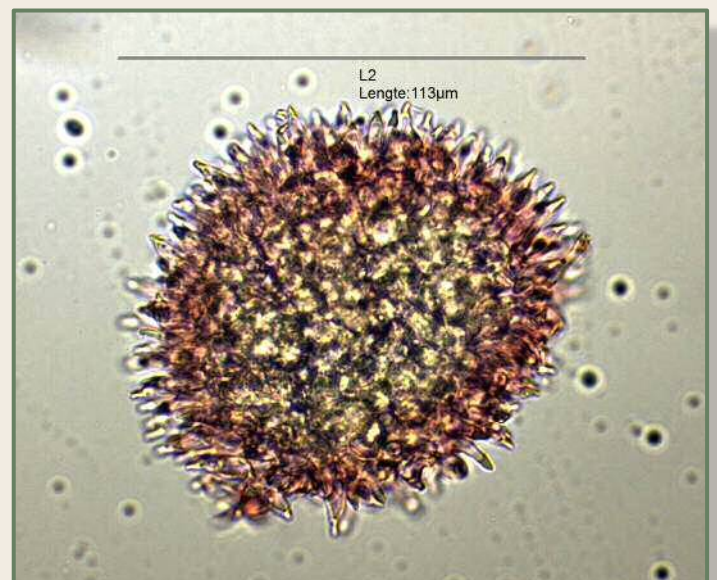
Van Den Broeck, C. (2016). <http://www.vwbl.org/single-post/2016/02/16/Een-verzamelde-vermeende-Burgoa-zorgt-voor-een-verrassing-onder-de-microscopie>.

Foto 4: *Minimedusa pubescens* - microscopie (x400)

In Zoerselbos op de Huthei:

Scutellinia superba (Prachtwimperzwam)

Linda Lambreghts en Lus Rijmenams

linda.lambreghts@telenet.be - lucien.rijmenams@telenet.be

Op zaterdag 1 oktober 2016 werden de AMK-mycologen op bezoek verwacht in Zoerselbos.

Vermits we afspraken aan de parking van het bezoekerscentrum "Het Boshuis" en we op verschillende plaatsen het bos kunnen ingaan, wilden Lus en ik deze wandeling voorbereiden en zijn we op 27 september op pad gegaan om te zien hoe het gesteld was met de toegankelijkheid van het bos.

Nadat we voor ons plezier een hele wandeling maakten in het Zoerselbos (waar we met een groep mycologen nooit zó hadden kunnen wandelen), zag ik op de grond iets rood; bij nader toezien leken het precies kleine wimperzwammetjes (*Scutellinia*).

Microscopisch nazicht thuis bracht me tot de groep van de wimperzwammen maar ik geraakte niet verder door gebrek aan literatuur en tijd.

Gelukkig voor mij was Bernard Declercq meegekomen naar het Zoerselbos en zou hij dit voor me nakijken.

Enkele dagen later kreeg ik antwoord van Bernard:

“De rode schijfjes op naakte aarde blijken op de buitenzijde onopvallende, puntige, bleekbruine haren te hebben. Haren tot 260 µm lang en ellipsvormige sporen 20,5-22,5 x 14-15 µ (Q ± 1,5) met kleine wratjes en richeltjes bezet (pseudoreticulaat) leiden tot de determinatie *Scutellinia superba* (Velen.) Le Gal ss. Schum., een nieuwe soort voor Vlaanderen!

Gefeliciteerd met die vondst.”

Meer informatie over de vindplaats Huthei (Zoerselbos)

Drie jaar geleden is er daar geplagd; dit plagsel heeft twee jaar op een grote hoop gelegen op het toegangswegje. Na twee jaar werd die hoop weggehaald en op die plaats vond ik enkele maanden later meerdere exemplaren van *Scutellinia superba*.

Op deze plaats werd in 1714 een visvijver gegraven.

In het Plantboek van het Zoerselbos, begonnen in 1725 en geschreven door Gilles Van Dyck, lezen we:

- 1737 Na jaren van heel droge zomers en uitzonderlijke strenge winters ploegen en spaaen we de Hutheivijver, voeren er mest op en zaaien er mast en eikels.
- 1737 In januari kappen we masten aan de dreef van de Huthei.
- 1740 In de heischomme rond de Huthei hebben we vorig jaar gezaaid; daar is niets van uitgekomen. Hier planten we nu mast in de hoop zo de hei te overwinnen.
- 1744 In december sleunen we de jonge mast op 2 percelen langs de Hutheivijver.
- 1745 In december kappen we sparren in en rond de Hutheivijver.
- 1746 In september ploegen en spaaen we de Hutheivijver en volgende maart planten we daar elke 30 voet, 360 eesters in, verder planten we deze vol met els en eikels.
- 1762 Aan de Hutheivijver dunnen we de mast; de beste en rechte bomen verkopen we voor gordingen, de rest voor brandhout.
- 1793 De Huthijvijver in het bosch aen den Halschen vijver op 4 maj besaijt met mast en berck.

Als nazaat van Gilles Van Dijk, overgrootvader in het 8^e *knoopsgat*, is het fijn om in dat plantboek nog een nota te kunnen aanvullen:

2016 Gevonden: Prachtwimperzwam.

Bernard dank ik hartelijk voor de determinatie.

Bestudeerd materiaal

Zoerselbos, IFBL C5-13-32, 27 september 2016, leg. Linda Lambreghts, herbarium Bernard Declercq.

Geraadpleegde literatuur

Plantboek, Gilles Van Dyck

1. Een boek in perkamenten band met een kartonnen omslag; het bevat ongeveer 75 ongenummerde bladen, 30 cm op 18 cm. Het is in particulier bezit in Zoersel; via moeder C. Lambreghts is het bij hen gekomen. Deze versie begint in 1725 en stopt in 1775.
2. https://www.vlm.be/nl/SiteCollectionDocuments/Zoerselbos/1_Projectrapport_Zoerselbos.pdf

Grinniken met mycologen ***(Staf Persoons)***

Leucoagaricus sericifer f. *sericatellus*

Tweesporige champignonparasol

Georges Buelens - georges.buelens@telenet.be

Tijdens een ZWAM-excursie op 6 november 2016 werden in het Bertembos te Bertem nabij de grens met Winksele (I.F.B.L. E5.12.41) drie witte paddenstoelen gevonden waarop niet dadelijk een soortnaam kon worden gekleefd. De drie stuks stonden in groep bij elkaar onder een hazelaar in de rand van de holle weg in het bos. Het betreft hier een zand-leembodem, met in de wegkant een laag humus van bladstrooisel.

Beschrijving

Vruchtlichamen volledig wit, hoed bolvormig voor het jonge exemplaar en later meer uitgespreid voor het oudste exemplaar met een radiaal aanliggende, zijdeachtige hoedbedekking. De diameter was net geen 3 cm voor het grootste exemplaar, dat ook in het centrum een vleugje gelig gekleurd was. Plaatjes wit en vrij van de steel. Steel (0,4 x 7,5 cm) wit met een duidelijke opstaande ring maar verder met een opvallend opgezwollen onderste steelhelft (0,8 cm), die bij de voet weer dunner werd. Het deed mij denken aan Witte

champignonparasol, maar het concept verwees daar niet naar. Een witte sporee werd verkregen.

Microscopie

Hoedhuid bestaande uit radiaal aanliggende hyfen zonder duidelijk afstaande eindcellen (foto 1). Cheilocystiden onregelmatig van vorm, 10–15 µm breed en tot 34 µm lang met versmalde en verlengde top (tot 15 µm lang en 2,5 µm breed) net of ze doorgegroeid zijn, maar ook capitate cystiden (lecythiform) (foto 2). Pleurocystiden en gespen werden niet waargenomen.

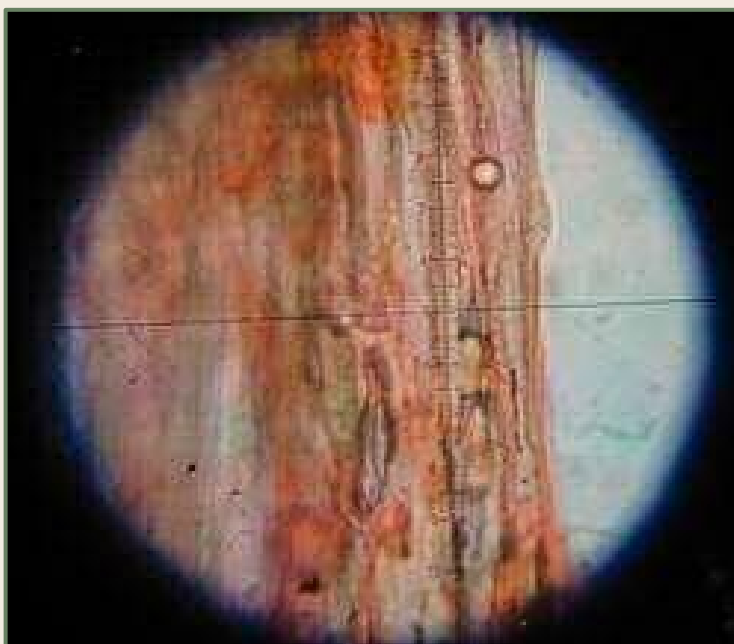

Foto 1: Hoedhuid

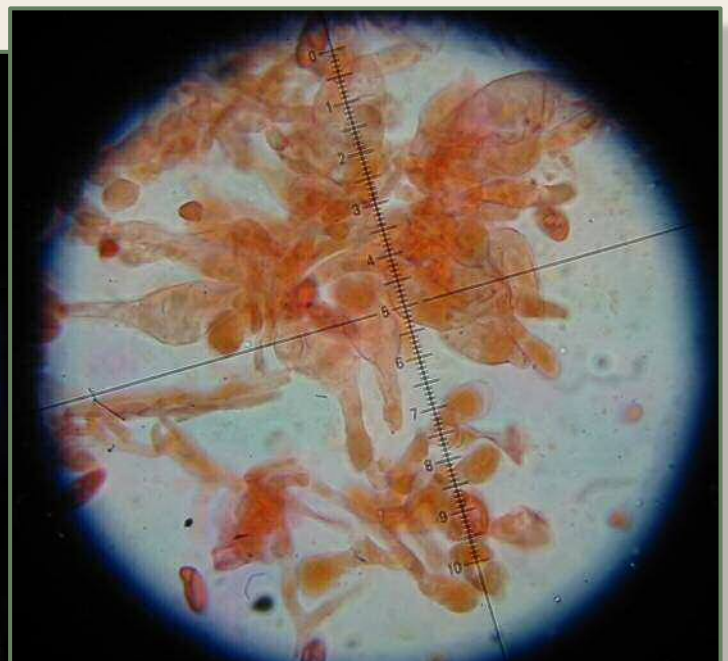

Foto 2: Cheilocystiden

Basidiën duidelijk tweesporig en enkele ook éénsporig ($34 \times 7 \mu\text{m}$) (foto 3).

Sporen: langwerpig elliptisch, zonder kiemporie, maar met enkele opvallende sporen die qua breedte en lengte duidelijk verschillen van de overige sporen (foto 4). De grote meerderheid van sporen heeft afmetingen die tamelijk gelijk zijn en steeds in de buurt liggen van gemiddeld $10 \times 5 \mu\text{m}$ maar variëren van $9 - 15 \mu\text{m} \times 4 - 6 \mu\text{m}$. De overgrote meerderheid is langwerpig elliptisch maar met enkele sterk afwijkende vormen (bv. driehoekig lateraal gezien $14 \times 7,5 \mu\text{m}$) (foto 5).

Determinatie

Met Funga Nordica is het vrij vlot sleutelen bij het genus *Leucoagaricus* tot de soort *L. sericifer*. Doch de afmetingen van de sporen hier opgegeven liggen duidelijk onder de gemeten waarden en de cheilocystiden zijn dan weer veel groter. De tekeningen van sporen en cheilocystiden verduidelijken niets. Er wordt enkel bij het genus geschreven dat de basidia gewoonlijk 4-sporig zijn maar in de sleutel komt geen verwijzing voor naar 2- of 1-sporige basidia. Dus reden genoeg om te twifelen of dit de juiste soort is.

Het boek van Piet Kelderman over Parasolzwammen bracht de oplossing. Ook hier kan vlot worden gesleu-

teld tot de soort met de naam *Leucoagaricus sericatellus* (Malençon 1970) Bon 1979. Nu is het duidelijk dat het hier wel degelijk om deze soort gaat. Twee- en éénsporige basidia worden gemeld, maar ook de grotere, soms onregelmatig gevormde sporen.

Besluit

Leucoagaricus sericatellus is een zeer variabele soort uit het genus *Leucoagaricus*, zowel wat de afmetingen als de vormen betreft, maar met opvallende kenmerken die niet bij andere soorten uit het genus voorkomen. De soort is niet opgenomen in de Standaardlijst, maar komt wel voor in Funbel.

In Arnolds, E. et al, Overzicht van de Paddenstoelen in Nederland (1995), is deze vermeld als *Leucoagaricus sericatellus*. De soort onderscheidt zich van de andere soorten in het subgenus o.a. door de 2-sporige basidiën (soms ook éénsporig) en de grotere, soms onregelmatig gevormde sporen. Een Nederlandse naam is opgenomen in Naam en Faam: Tweesporige champignonparasol.

Nazicht op Index Fungorum toont dat de huidige naam is: *Leucoagaricus sericifer* f. *sericatellus* (Malençon) Vellinga (Vellinga, 2000).

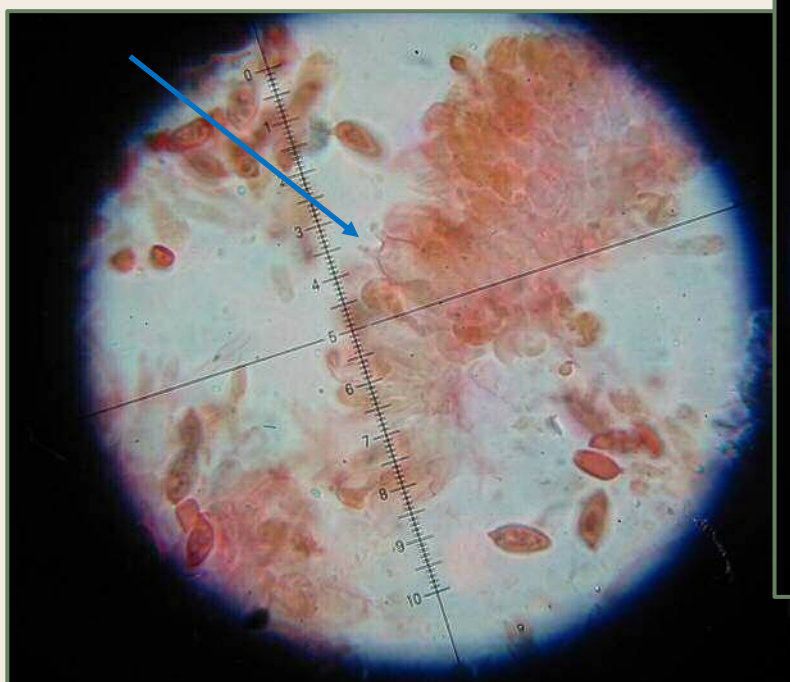

Foto 3: Tweesporige basidie

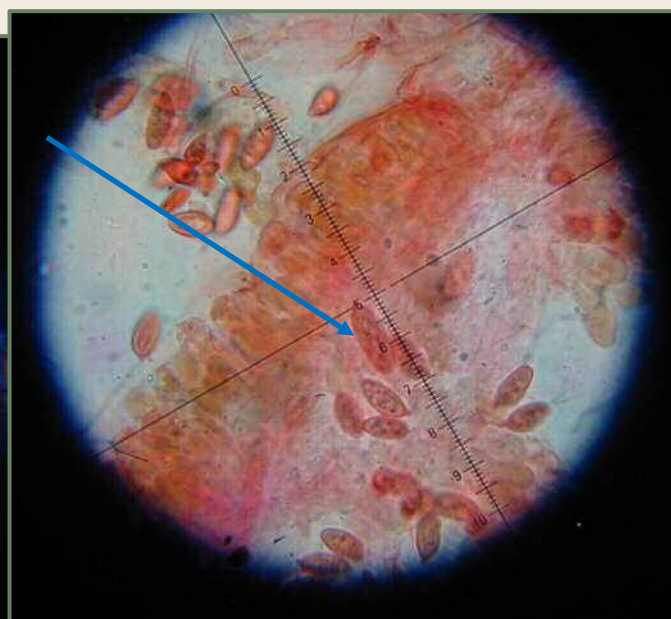

Foto 4: Grote spore

Bij gebrek aan ervaring met dit genus werd het exsiccataat aan Judith De Keyser bezorgd die de determinatie kon bevestigen, waarvoor mijn gemeente dank.

Beeldmateriaal

Van de gevonden soort werden niet dadelijk foto's genomen en dat is jammer, want 's avonds laat waren ze al duidelijk verkleurd (foto 6). Een mooie afbeelding is evenwel te vinden in Eyssartier & Roux (2011), p. 316.

Van de microscopie werden wel foto's genomen uit de hand door het oculair van de microscoop. Het is amateuristisch maar verduidelijkt toch wel de beschrijving.

Verspreiding

Nazicht op Funbel toont enkel ingekleurde uurhokken op de grens van Limburg met Nederlands Limburg. In het binnenland werd de soort nog niet gemeld. Het betreft hier dus vermoedelijk een eerste vondst uit het binnenland. In Nederland is de verspreiding niet beperkt tot Limburg.

Literatuur

Arnolds, E., Kuyper, Th. & Noordeloos, M. (red) (1995). Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. Nederlandse Mycologische Vereniging.

Eyssartier, G. & Roux, P. (2011). Le guide des champignons France et Europe, Editions Belin.

Kelderman, P. (1994). Parasolzwammen van Zuid-Limburg, Stichting Natuurpublicaties Limburg.

Knudsen H. & Vesterholt J. (eds.) (2008). Funga Nordica: Agaricoid, boletoid and cyphelloid genera. Nordsvamp, Copenhagen. 965 pp.

Vellinga, E.C. (2000). Notulae ad floram agaricinam neerlandicam - XXXVIII - *Leucoagaricus* subgenus *Sericeomyces*. *Persoonia* 17(3): 473-480.

Walley R. & Vandeven E. red. (2006). Standaardlijst van Basidiomycota en Myxomycota van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Rapport INBO. R.2006.27. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Werkgroep paddenstoelenkartering Nederland (red.) (2014). Naam & faam van de Nederlandse paddenstoelen. Nederlandse Mycologische Vereniging.

Internet:

www.indexfungorum.org/AuthorsOfFungalNames.htm

www.kvmv.be/index.php/paddenstoelen/soortenlijst/

www.verspreidingsatlas.nl/

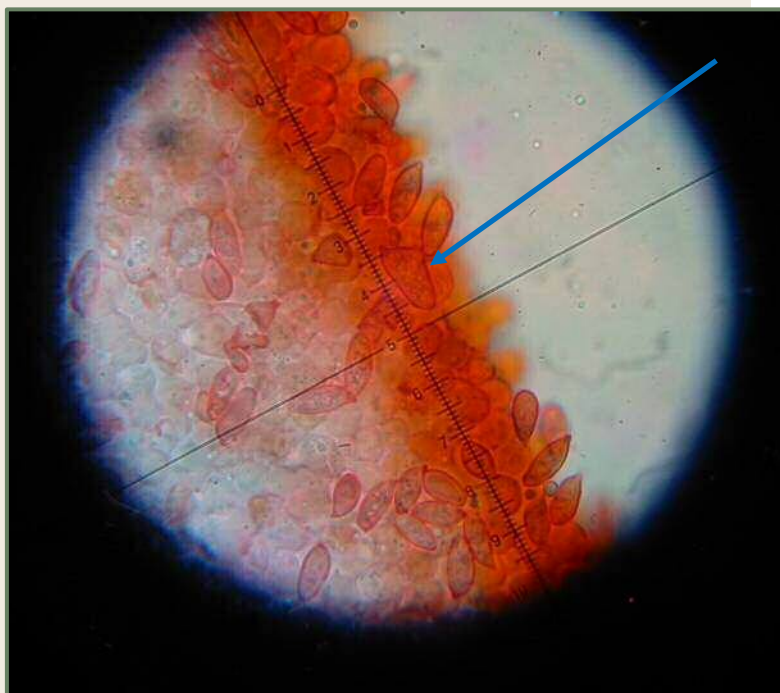

Foto 5: Driehoekige spore

Foto 6: *Leucocoprinus sericifer* f. *sericatellus* - Tweesporige champignonparasol

Verlag werkweekend KVMV - Lokeren 2016

Bijdragen van deelnemers

In het vorig nummer van Sporen konden jullie een impressie over het KVMV-werkweekend, van de hand van de organisatoren, lezen. In dit nummer laten nog enkele deelnemers aan het werkweekend ons meegenieten van hun vondsten en ervaringen.

Georges Buelens

Het meest aangename voor mij was de kennis-making met een stukje Vlaanderen waar ik amper was geweest. Mooie natuurgebieden en dus ook erg veel soorten zwammen. Dit gepresenteerd en gedragen door een goed draaiend groepje natuurvrienden krijgt niet enkel mijn waardering maar ook mijn grote bewondering. Daarvoor nogmaals een dikke proficiat aan Vera, Lou, Freddy, Frank.

Ik had, wat het waarnemen van paddenstoelen betreft, geen verwachtingen voor iets speciaals. Wat kwam, zou goed zijn en ik was bereid er het beste van te maken, goed op te letten en vooral veel bij te leren. Mijn verwachtingen zijn dan ook ruimschoots ingewilligd. Iedereen heeft wel iets te vertellen en dat is vaak zo verschillend dat de tijd voorbij vliegt. De bereidheid om alles te delen aan kennis en waarnemingen was bij iedereen aanwezig en het was dus een uitgelezen gezelschap.

Terry Coppens

Wat bij mij zeker blijft, is dat 1→2 werd. Een *Hohenbuelia* werd door Gut gedetermineerd als de Harige harpoenzwam omdat hij 2-sporige basidiën had. Maar degene die ik had, vertoonde overal 4-sporige basidiën. Ik kwam uit op de Gewone Harpoenzwam. Ze stonden wel op dezelfde tak en ook een eind uit elkaar. Ook de sporen waren duidelijk verschillend, lang en smal t.o.v. kort en dik.

2

Bernard Declercq

De lange droge periode voorafgaand aan het werkweekend zorgde ook voor een eerder karige ascomycetenooft. Slechts één voor mij nieuwe soort waargenomen: het anamorfe *Epicoccum purpurescens*, met bruine, wrattige, muriforme conidia, op blad van *Iris pseudacorus* (Gele lis).

Hugo De Beuckeleer

Een vondst die me bijzonder interesseerde, was die van de Zilversteelzompzwam, *Alnicola bohemica* (Stropersbos-Oost op zaterdagmiddag), omdat ik ze macroscopisch niet als een *Alnicola* had herkend en de soort ook microscopisch afwijkt van de meeste zompzwammen. Zo zijn bv. de cheilocystiden niet urticoïde maar cilindrisch-(sub)capitaat. Taxonomisch is over deze en enkele aanverwante soorten blijkbaar nog niet het laatste gezegd. De vondst was een reden om extra aandacht te schenken aan de driedelige reeks "Waarnemingen in het genus *Alnicola* in Vlaanderen" van André de Haan en Pierre-Arthur Moreau in *Sterbeekia* nrs. 29 (2009), 30 (2011) en vooral 31 (2012).

Nathalie Linsen

Bij aankomst op donderdagmiddag was het weer een fantastisch weerzien met de medemycologen, zodat de regen ons niet kon tegenhouden om onze laarzen en regenjassen aan te trekken en het Molsbroek in te trekken. Mijn favorietjes, de oorzwammetjes en de galerinaatjes, waren daar aanwezig. Toch liet ik me vangen en herkende ik op het veld *Simocybe rubi* niet

altijd en nam ik het mee om na te kijken, want dat was toch wel een bizar "oorzwammetje". *Crepidotus mollis* durfde ook al wel eens in mijn doosje terecht komen maar nog vóór het de microscoop onderdook had ik het toch wel bij de lurven. Vrijdagmorgen, geschrokken door de aangevoren autoruiten, trokken we naar Puyenbroeck, een mooi gebied waar ik het nog eens waagde om een plooirokje mee te nemen en met de hulp van de geweldige sleutel van Jos heb ik het 's avonds op naam kunnen brengen. Korstjes à volonté en natuurlijk ook veel oorzwammetjes. Jammer genoeg voor mij enkel de meest algemene, *Crepidotus cesatii* var *cesatii* en *Crepidotus variabilis*. Zaterdagvoormiddag, in het Stropersbos vonden we veel paardenmest en ik kon er niet aan weerstaan om daar ook wel wat van mee te nemen. Bijgevolg groeide daar in de loop van de namiddag naar hartenlust *Coprinus cordisporus* en *Coprinus pellucidus* op. Determineren tegen sneltempo was de boodschap, want eens ze er waren, waren ze alweer "verwelkt". De vondst van de dag was van Judith, die me een hertenzwam gaf om na te kijken. Dit bleek een *Pluteus mammifer* te zijn, die macroscopisch heel erg lijkt op een *Pluteus phlebophorus* maar die zich door de duidelijke umbo en de hoedhuidcellen die in het pletpreparaat toch wel gemakkelijk uit elkaar drijven, hiervan duidelijk afsplitst in de sleutel. Het betreft hier een tweede vondst voor de Benelux, bevestigd door kenner Emile Vandeven. Zondagvoormiddag besloot ik om niet mee te gaan wandelen maar nog wat verder te determineren en op te ruimen. Na het middagmaal besloot mijn vriend Johan om met mij naar zee te rijden om nog een beetje uit te waaien maar hij had echter iets anders in petto, namelijk mij ten huwelijk vragen, iets wat ik natuurlijk niet geweigerd heb. Kortom, een fantastische afsluiter van het werkweekend!

5

Lieve Deceuninck

De eerste excursie in de Molsbergen te Lokeren startte met een heuse plensbui. Vanonder onze paraplu's en met goed beschermde rugzakken durfden we na de bijzonder lange, droge zomer niet te klagen. Het hield me in ieder geval niet tegen om tussen bramen, Adelaarsvaren en Moeraszegge naar mycena's te zoeken. Vlak na de vondst van twee kleine mycena's die in het oog sprongen door de wat bijzondere hoedvormen en groeiend op een half-vergane varenstengel, meldde zich de eerste opklaring aan en kon ik mijn fototoestel alsnog opstellen; het weekend leek nu echt aangebroken. 's Avonds determineerde

ik deze vondst als *Mycena fragillima*, nieuw voor Vlaanderen wat aanleiding gaf tot uitgebreid overleg met Lucrèse. Kritisch werd ik op de rooster gelegd; kon het toch geen *Mycena leptocephala* zijn? Meteen werden ook andere zeldzame recente vondsten samen bekeken en bediscussieerd. Naast het veelvuldig overleg tijdens de microscopieavonden van het weekend werden er plannen gesmeed om een meer intense samenwerking na te streven en *Hemimycena*- en *Mycena*-publicaties op te starten. Wat zo'n weekend en twee kleine, bijzonder tere mycena's toch allemaal kunnen uitlokken.

Lucrèse Vannieuwerburgh

Eindelijk waren ze er dan toch: de lang-verwachten! We zagen ze: mycena's overal. Zowat alle bekende soorten verschenen op het toneel samen met enkele bijzonderheden zoals de Citroensnedemycena, *Mycena citrinomarginata*. De Suikermycena, *Mycena adscendens*, op een afgebroken stengel van Lisdodde, wist me te verrassen op dit substraat.

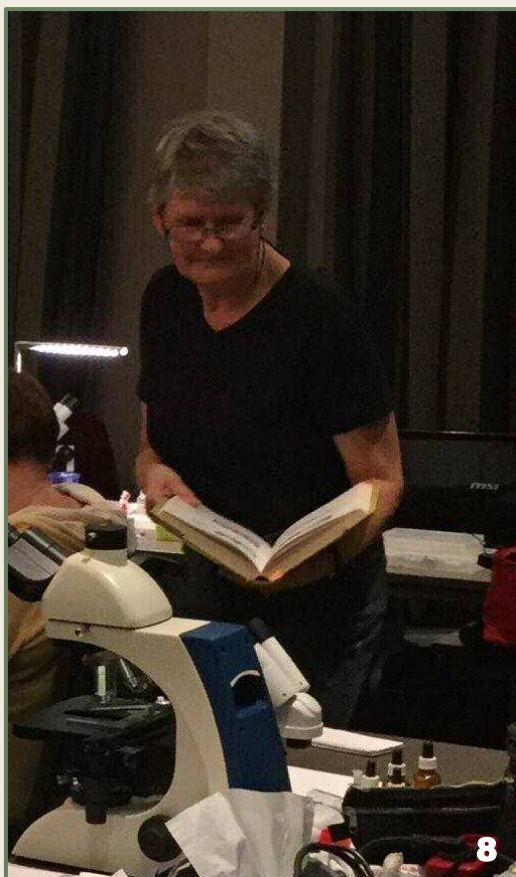
Maar Lieve deed DE vondst: 2 ex. gelijkend op de Stinkmycena, *Mycena leptocephala*, maar met sterk afwijkende cheilo- en caulocystiden. Dank zij het boek van Robich werden ze gedetermineerd als *Mycena fragillima*. Thuis volgde nog nader onderzoek wat quasi zeker tot bevestiging leidde. Intussen bedachten we een Nederlandse naam maar daarover verneem je later meer!

6

7

Judith De Keyser

Ondanks de prachtige accommodatie, het lekker eten en de meer dan goede zorgen van het Vera-Freddy-Frank-en-Lou-team, was het voor mij geen druk paddenstoelenweekend. Er staken wel wat *Inocybe*-soorten de kop op, maar de Lepiotaceae blonken uit door afwezigheid. Dan is een mens gelukkig als er uit de Fondatie in Sint-Niklaas een *Leucoagaricus serenus* wordt aangedragen. Niet echt een algemene soort, die zich van de andere witte soorten in *L.* subgenus *Sericiomyces* onderscheidt door de clavate, zo goed als kristallose cheilocystiden. Op *Inocybe*-gebied kan vooral *Inocybe obscurobadia* als bijzondere soort genoemd worden, ook weer aangebracht uit de Fondatie. Een donkerbruine, ruw-kortvezelige soort met kronkelende cheilo- en pleurocystiden. Dit laatste had ik niet direct opgemerkt, maar ik werd onmiddellijk (vriendelijk) door Jos en Hugo op de vingers getikt. De laatste ochtend, in De Ster in Sint-Niklaas, werd op verschillende plaatsen *Lepiota cristata* gevonden. Niets bijzonders, maar er begon toch wat hoop op te bloeien. En ja, nabij een houtstapel, op een plaats van een paar vierkante meter, verscholen onder struiken en bramen, waren ze zowat bij mekaar gekropen. Tientallen *Cystolepiota seminuda*, *Lepiota cristata*, *Lepiota subalba*, maar vooral eentje wat mij op het eerste zicht een nog niet volledig ontwikkelde *Lepiota subincarnata* leek.

Thuisgekomen had ik het jonge exemplaar al opzij gelegd. Een ontwikkeld exemplaar ging onder de microscoop, omdat het toch in het centrum opstaande schubjes vertoonde. De epicutis was samengesteld uit niet gesepteerde, lange cellen met een hymeniforme onderlaag en de soort behoort dus tot de *Felininae* en niet tot de *Helveolinae*. Ik kwam uiteindelijk uit op *Lepiota echinella* (Piekhaarparasolzwam), een zeer variabele soort en altijd microscopisch na te zien. Zo was mijn werkweekend meer dan geslaagd en ik kijk er nog altijd met veel genoegen op terug.

Miel Wagemans: foto's 1-2-3-4-5

Guido Van Boeckel: foto's 6-7

Vera Declercq: foto 8

Lofprijs der Nederlandse taal 2016 voor de Commissie Nederlandse Paddenstoelennamen (CNN)

Dankzij de 500 paddenstoelen, die van de NMV en de KVMV in 2016 een Nederlandse naam kregen, werd onze Commissie Nederlandse Namen genomineerd voor de Lof van 2016. Maar liefst 640 mensen brachten hun stem uit voor de "Nederlands-Vlaamse commissie van mycologen", waarbij meer dan 80 % van alle stemmen werd binnengehaald! De CNN bestaat uit zowel Vlaamse als Nederlandse mycologen en het initiatief van "Stichting Nederlands" is eveneens Vlaams-Nederlands, dus is het logisch dat wij enkele Vlaamse hoogleraren, die wedijveren voor de Nederlandse taal, op afstand wisten te houden! [Lees alles op de website van Stichting Nederlands!](#)

In memoriam Piet Bormans (1943-2016) – een leven in de natuur

Gut Tilkin

Piet overleed op 15 november 2016 te Achel op 73-jarige leeftijd na een ziekte van anderhalf jaar. Op zijn gedenknisprentje stond *...denk niet aan mijn droeve dagen maar aan mijn leven in de natuur...* En zo zien we Piet voor altijd in onze gedachten: op wandel met een bakje en met de bril op het voorhoofd geschoven, op zoek naar kleine ascomycetjes op een takje, stengel of keuteltje.

Piet groeide op in St-Huibrechts-Lille met de bossen van de Rooie Pier en de Kolis als achtertuin. De natuur was zijn

leermeester en boswachter was dan ook een logische beroepskeuze. Na enkele jaren als viswachter in Oostende - visserij zat samen met land- en bosbouw onder één dak - keerde hij via een kort verblijf in Kalmthout terug naar zijn geliefde Limburg. Daar werkte hij als boswachter in de regio Neerpelt. Tijdens zijn tochten in de natuur, beroepshalve maar ook in zijn vrije tijd, had hij aandacht voor bomen, bloeiende kruiden, kortom de hele bosfauna, -flora en -ecologie. Zo kwam hij al vroeg in contact met de wondere wereld van de zwammen.

Een paddenstoelententoonstelling in Meise in het begin van de jaren tachtig, die hij twee dagen na elkaar bezocht, was voor hem de start van een passie voor mycologie. In 1983 werd hij lid van de Antwerpse Mycologische Kring en later, bij de oprichting van de KVMV, van de Limburgse onderafdeling Mycolim.

Heel geleidelijk ging de interesse van Piet meer en meer naar de groep van de ascomyceten. Die waren er altijd te vinden in alle seizoenen en in alle biotopen, in zijn tuin en in zijn geliefde wandeldomeinen, de uitgestrekte bossen en heidevelden rond Neerpelt.

Piet was samen met zijn vrouw Jozefa een vaste waarde op de mycologische werkweken, georganiseerd door AMK en vervolgens door KVMV. Daar vormde hij met Jean Schavey en later met Bernard Declercq een hecht asco-team. Bij het begin van de excursies zonderden ze zich af van de groep en zochten in beekranden, zompige moerassen en andere moeilijk betreedbare plekken naar hun geliefde studiemateriaal. Tegen het einde sloten ze zich weer aan bij de anderen, de bakjes vol met stokjes, rotte stengels en bladeren, bessen, napjes, propjes en keuteltjes. Piet werkte zijn determinaties heel systematisch en nauwkeurig af ('Pietje precies' lachte hij zelf): microscopisch onderzoeken, tekeningen maken, gegevens noteren, fotograferen... Heel wat van zijn macro- en microscopische foto's zijn te bewonderen op de website van de KVMV.

De laatste tien jaren werkte hij dagelijks in de vroege ochtenduren aan zijn home-site, met een schat aan informatie over alles en nog wat rond ascomyceten. Sleutels, artikels, foto's en eigen gegevens kregen er hun plaats.

Toen Mycolim in 2005 startte met de wekelijkse donderdagexcursies, waren Piet en Jozefa trouwe deelnemers. Piet was toen reeds enkele jaren op pensioen. Bij de pint achteraf en ook tijdens enkele buitenlandse reizen leerden wij zijn humoristische kant en zijn kritische kijk op het wereldgebeuren kennen. We houden er nog heel mooie verhalen aan over.

Tijdens het drie jaar durende Brandplekproject van KVMV, gelanceerd in 2009, nam hij de leiding van het onderzoek in Limburg. Hij bezocht het eerste jaar maar liefst 54 brandplekken in 115 inventarisatierondes. Tijdens die excursies konden we hem aan het werk zien: snel en behendig tussen dijkes en sloten laveren met een onfeilbaar kompas in het hoofd, op de knieën nauwkeurig de brandplekken besnuffelen, notities maken, stalen meenemen en... op naar de volgende plek. Jozefa, die hem op al zijn tochten vergezelde, zorgde voor de nummering van de doosjes, het wegbergen ervan en de nodige versnaperingen. Achteraf werd alles minutieus onderzocht en in een verslag neergeschreven.

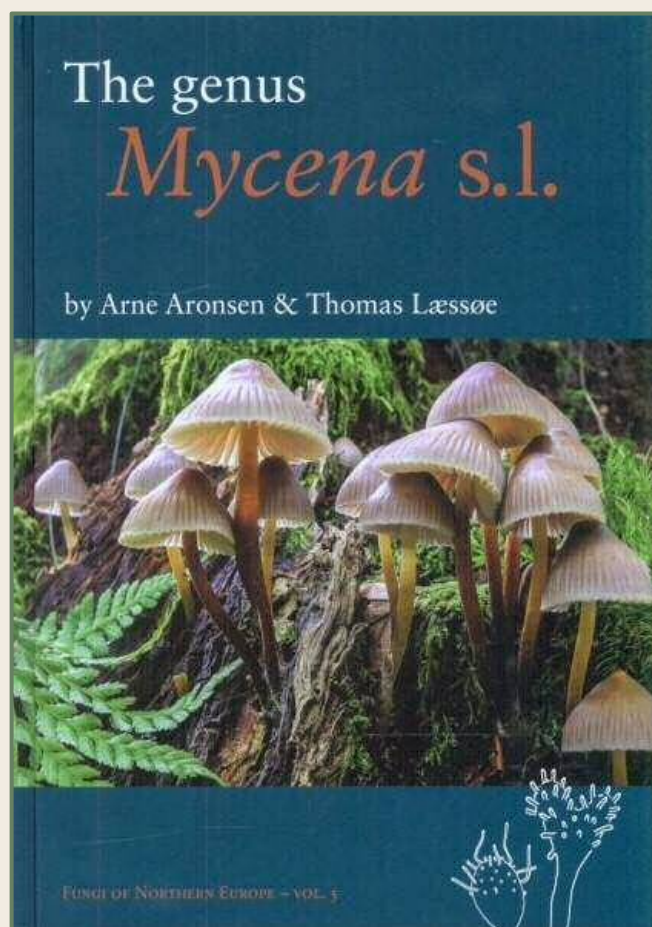
Piet was een zeer bescheiden man. Op podia staan tijdens de jaarlijkse Mycologendagen en artikels schrijven over zijn vondsten liet hij liever aan anderen over. "Ik weet er nog niet genoeg over", zei hij telkens. Enkele jaren voor hij ziek werd, werkte hij weer liever op zijn eentje en op eigen tempo. Materiaal had hij meer dan genoeg met zijn bijna dagelijkse omzwervingen in de natuurgebieden van Noord-Limburg. Determineerders die met ascomyceten aan de slag gingen, konden altijd bij hem terecht. Zijn resultaten voerde hij systematisch in de Funbeldatabank in. Vanaf het verschijnen van de Atlas van de Limburgse Paddenstoelen in 2004 tot nu zorgde hij voor een aanvulling van meer dan 260 nieuwe soorten voor Limburg, waaronder ook heel wat nieuwe voor Vlaanderen.

Voor ons en voor onze vereniging blijft het een moeilijk afscheid van deze bijzondere man.

Bedankt Piet.

Nieuw verschenen *Mycena*-literatuur

Aronsen, A; Læssøe, T. 2016. The genus *Mycena* s.l. Fungi of Northern Europe. 5:1-373, Copenhagen

is de vijfde uitgave in de reeks Fungi of Northern Europe met een voorstelling van 113 Noord-Europese *Mycena*-soorten waarvan twee nieuwe, *Mycena mucoroides* Aronsen en *M. pasvikensis* Aronsen. Het Engelstalige boek met een goede inleiding laat ons kennis maken met het genus, zijn ecologie en habitat. Per biotoop worden er soortenlijsten aangereikt. Verder krijgt elke soort minstens twee bladzijden voor beschrijving, prachtige foto's en tekeningen.

Voor een genus dat in de meeste gevallen microscopisch moet onderzocht worden, lijken de tekeningen op het eerste zicht wat summier in verhouding met de vele en duidelijke foto's maar toch geven ze de meest relevante, microscopische kenmerken weer.

Verder worden er ook twee determinatiesleutels tot op soortnaam aangeboden, één op macro- en één op microscopische kenmerken. Waar de variatie binnen de

soort meerdere sleutelkeuzes mogelijk maakt, zijn zulke soorten onder verschillende keuzepunten terug te vinden.

In het boek staan de soortbeschrijvingen gegroepeerd per sectie maar noch bij de aanvang van een nieuwe sectie, noch bij de eigenlijke soortbespreking vindt men een aanduiding van of verwijzing naar de sectie terug. De *Mycena*-liefhebber die snel wil sleutelen in een bepaalde sectie, kan niet anders dan alle sleutelkeuzes in de determinatiesleutel tot op soortnaam doorlopen.

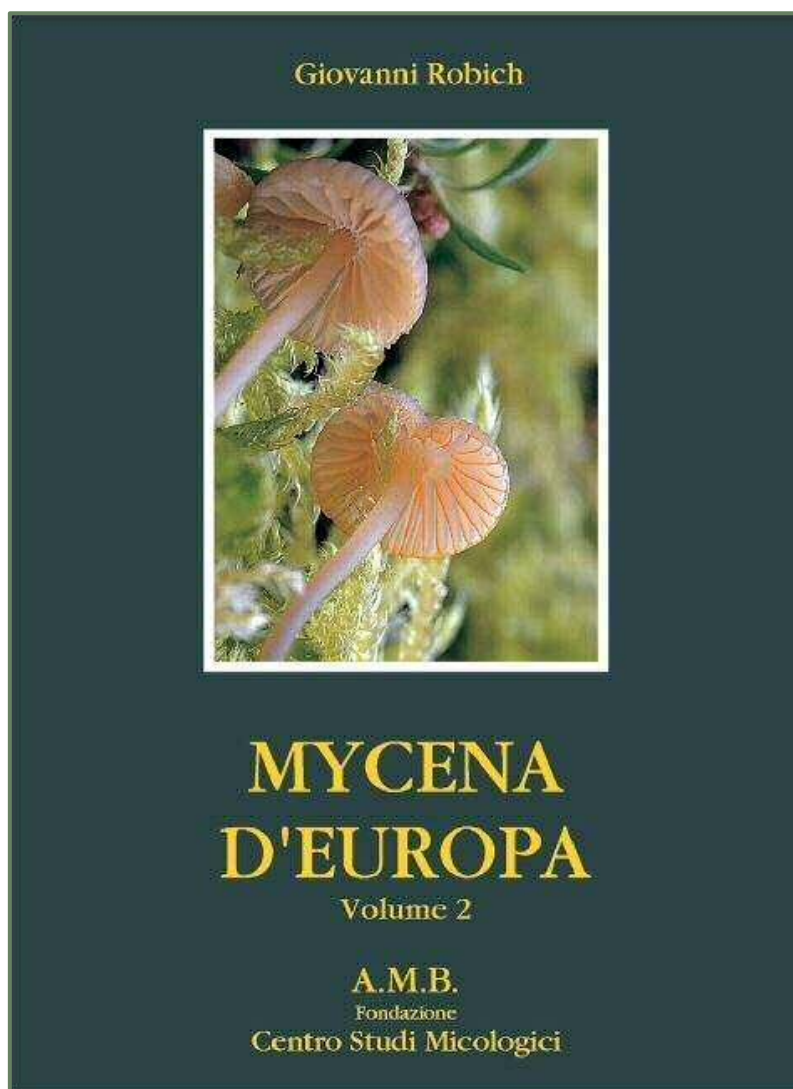
Opmerkingen: van de soorten die uit Vlaanderen gekend zijn, vinden we *M. sepia* terug bij de geweigerde namen. Bij de niet behandelde soorten ontbreken vanuit Vlaams standpunt *M. alphitophora*, *M. pachyderma*, *M. pilosella* en *M. fragillima*. Verrassend is dat bij *M. pilosella* gesuggereerd wordt dat het mogelijk geen goede soort is maar eventueel een witte vorm van een andere soort, nauw verwant met *M. leptcephala*. Wat *M. fragillima* betreft lezen we wel op Aronsens website dat er een nauwe verwantschap met *M. leptcephala* zou zijn.

Mycena floridula, in het boek voorgesteld als een roze vorm van *M. flavoalba*, lijkt bijzonder sterk op *M. adonis* en zal in de toekomst zeker extra aandacht vragen.

Deze enkele verrassende vaststellingen doen zeker geen afbreuk aan het prachtige werk dat beide auteurs geleverd hebben. Ze brengen het genus *Mycena* onder de aandacht van de paddenstoelenliefhebbers wat de kennis van het genus alleen maar ten goede kan komen. Voor diegenen die de website van Aronsen (www.mycena.no) kennen, beantwoordt het boek in ieder geval mooi aan de verwachtingen.

Een aanrader en niet alleen voor *Mycena*-liefhebbers!

Bestellen kan o.a. via <http://www.svampe.dk/svampetryk/>

Robich, G. 2016. *Mycena d'Europa* Volume 2, 733-1528, A.M.B. Trento

is voor de kenners en bezitters van het eerste volume een voortreffelijke aanvulling. Het tweede boekdeel telt net geen 800 pagina's, omvat de beschrijving van 165 soorten, waarvan 83 als nieuw beschreven, 180 kleurenfoto's en 306 microscopiefoto's, alles weergegeven in een verzorgde druk. Opnieuw met bladvullende microscopietekeningen, uitzonderlijk zelfs twee pagina's (*M. magnicytidiosa*), om de grote variatie aan veelal cheilo- en caulocystiden te kunnen weergeven. Net zoals het eerste deel is het boek in het Italiaans geschreven maar bevat het nog steeds een Engelstalige inleiding, determinatiesleutels en sectiebeschrijvingen. De soorten vinden we in het boek per sectie terug, beide in alfabetische volgorde. De determinatiesleutels, zowel de hoofdsleutel als de sectiesleutels, werden volledig bijgewerkt met de nieuwe soorten, soms

grondig herschikt, maar enkel de nieuwe soorten werden volledig beschreven. Dit heeft echter als nadeel dat je bij je opzoekingswerk steeds beide, toch wel zeer lijvige werken bij de hand moet hebben.

Een vergelijking tussen *Mycena d'Europa* en *The genus Mycena s.l.* is hier niet terecht. Giovanni Robich richt zich duidelijk tot de geoefende *Mycena*-kenner en reikt geen informatie over de genuskenmerken aan. Daarenboven is zijn behandeld areaal groter dan dat van Arne Aronsen & Thomas Læssøe.

In zijn inleiding geeft G. Robich nog mee dat het best mogelijk is dat in de toekomst, en dit na moleculair onderzoek, enkele van zijn nieuw gepubliceerde soorten identiek of nauw verwant aan reeds eerder gepubliceerde soorten zullen zijn. In dat geval, wat betreft morfologische taxonomie, zullen zulke soorten naar een andere taxonomische rang gezet worden, vb. als synoniem, variëteit of vorm van reeds gekende soorten. Voor de toekomstige generaties van mycologen ziet hij een taak weggelegd om hun juiste taxonomische plaats te bepalen, rekening houdend met de nieuwe moleculaire taxonomie.

Volume 2 van *Mycena d'Europa* kan ik hier dan ook aanraden voor de gedreven *Mycena*-liefhebber.

Bestellen kan o.a. via de uitgever A.M.B.: <http://www.ambresadola.it/>

Lieve Deceuninck

Nieuwtjes uit recente tijdschriften (10.1)

Wim en Roosmarijn Veraghtert-Steeman

wim.veraghtert@gmail.com - roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Field Mycology 17(3) July 2016

Een opmerkelijke winterpaddenstoel, *Cystoderma simulatum*, vormt het onderwerp van het paddenstoelenportret dat G. Kibby & S. Harding schetsen. Na een uitgebreide studie, inclusief moleculair onderzoek, besluiten A.M. Ainsworth, L. Suz en B. Dentinger dat de 'duinenvorm' van *Hohenbuehelia petaloides*, die net als de kleinere *H. culmicola* op Helm groeit, een nieuwe soort voor de wetenschap is: *H. bonii* spec. nov. De eerste vondst van *Volvariella surrecta* voor Ierland wordt behandeld door I. Abbott. A. Henrici gaat dieper in op kleine witte *Crepidotus*-achtige zwammen, naar aanleiding van een vondst van *Marasmiellus lateralis*. Het artikel, getiteld 'In memoriam: *Pleurotellus*' behandelt nog soorten die in dit intussen opgeheven genus werden ondergebracht. *Cheimonophyllum candidissimum* en *Chaetocalathus craterellus* worden daarbij uitvoerig belicht. G. Kibby bespreekt een nieuwe veldridder voor Groot-Brittannië, *Melanoleuca castaneofusca*, een donkere soort met druppelvlekken op de hoed. Tenslotte wordt de eerste Britse vondst van *Entoloma moserianum* belicht door G. Kibby, A. M. Ainsworth & T. Niskanen.

Der Tintling 98 1/2016

Portret 183 behandelt *Discina ancilis*, een geaderde, bruine bekerzwam op hout die net als *Disciotis venosa* in het voorjaar te zien is. De soorten lijken ook op elkaar, maar *Disciotis venosa* groeit op de bodem en heeft een sterke chloorgeur. J. Häffner bespreekt en toont de macro- en microscopische kenmerken van *Ascobolus lignatilis*. In deel 9 van de Plaatjeszwammen op hout behandelt K. Montag *Armillaria mellea*, *Xerula radicata*, *Mucidula mucida*, *Flammulina fennae*... Deel 8 van het genus *Russula* gaat over de milde, geelsporige soorten als *Russula nauseosa*, *R. laricina*, *R. cessans*, *R. versicolor*, *R. puellaris*, *R. odorata*... met foto's van F. Hampe, M. Wilhelm, R. Wald, J.-M. Moingeon & F. Kasperek. Een truffelvondst in de Mehlinger-heide wordt uit de doeken gedaan door D. Lode: *Melanogaster ambiguus*. Aan tranende en druppelende zwammen is een uitgebreid artikel gewijd met foto's van o.a. *Dacrymyces stillatus*, *Pseudoinonotus dryadeus*, *Fomitopsis pinicola*, *Hydnellum peckii*... Tenslotte beschrijft Dr. Hagen Graebner de vondst van *Leucoagaricus bar-*

sii in een zuid geëxposeerde wegberm en een met herbiciden behandelde pruimenplantage.

Der Tintling 99 2/2016

Portret 185 behandelt *Mycenella trachyspora* in een genus dat goed te onderscheiden is van het genus *Mycena* door de berijpte steel, geornamenteerde sporen en grote cystiden. S. Zinke bespreekt de bijzondere paddenstoelen van het Märchenwald, een hotspot in Noord-Dresden, met soorten als *Tricholoma equestre*, *T. focale*, *Cortinarius mucosus*, *Leccinum piceinum*, *Inocybe appendiculata*... Nog een interessante plek voor paddenstoelen, een voetbalveld in de Eifel, werd in een artikel gegoten door R. Wald. Soorten die in dit artikel worden getoond zijn o.a. *Leccinum roseotinctum*, *Tricholoma portentosum*, *Lyophyllum rancidum*, *Spathularia flavida*... Onder de titel: "De sterrenhemel van de aarde" behandelen V. Bub & H. Scheidewig enkele zeldzame aardsterren: *Astraeus hygrometricus*, *Gastrum corollinum*, *G. floriforme*, *G. saccatum*, *G. lageniforme*, *G. quadrifidum*, *G. elegans*... G. Saar brengt vervolgens verslag uit van de 33^e Europese Cortinariusbijeenkomst in Italië, met sfeerfoto's en afbeeldingen van soorten als *Cortinarius emollitoides*, *C. auricilis*, *C. ionochlorus*, *C. quercilicis*... Deel 9 van het genus *Russula* behandelt *Russula xerampelina*, *R. cicatricata*, *R. faginea*, *R. graveolens*, *R. brevis*, *R. crenata*, *R. pascua*, *R. chamitae*, *R. subrubens*, *R. felleicolor*, *R. barlae*, *R. amoenoides*, *R. abietinum* en *R. xerampelina*.

Der Tintling 100 - 3/2016

De honderdste Tintling is een speciale uitgave over een mycologische reis naar Tasmanië met prachtige foto's van spectaculaire paddenstoelen als *Aseroë rubra*, een soort stinkzwam. Naast typische soorten voor Tasmanië als *Boletus tasmanicus*, *Lactarius eucalypti*, *Ramaria australiensis* en *Coltricia australica* worden er ook enkele kosmopolitische soorten getoond als *Scleroderma cepa* en *Hypholoma fasciculare*, *Clavaria zollingeri* en *Lepiota fuliginosa*.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 2/2016

S. Blaser maakte een paddenstoelenportret van twee zeldza-

me dubbelgangers: *Hyphoderma tibia* en *Hypochnicium cymosum* met duidelijke micro- en macroscopiefoto's. Vervolgens behandelt H. Clemençon een zeldzame truffel: *Hysterangium coriaceum*.

Cahiers mycologiques Nantais – Bulletin de l' Association Mycologique de l' Ouest de la France nr. 28 – 2016

P. Ribollet schreef een kennismakingsartikel over het genus *Lamprospora* met een uitgebreide beschrijving van *L. annulata*, *L. arvensis*, *L. carbonicola*, *L. dictydiola*, *L. miniata* en *L. tuberculata*. Een nieuwe soort uit de Phallaceae voor Frankrijk wordt beschreven door G. Ouvrard: *Pseudocolus fusiformis*. Een verslag van een excursie in de bergen in 2015 met interessante soorten als *Pluteus roseipes*, *P. tricuspis*, *Limacella furnacea* en *Chamaemyces fracidus* wordt gebracht door R. Chéreau.

Rivista di Micologia – Bollettino dell' Associazione micologica Bresadola 59-1 – 2016

S. Restocchi en A. Boffelli documenteren de eerste vondst voor Italië van *Hebeloma duracinoides*, een soort die werd beschreven in Frankrijk. Naast duidelijke micro- en macroscopiefoto's wordt de soort vergeleken met een aantal sterk gelijkende vaalhoeden. V. Bertolini brengt verslag uit van een aantal interessante vondsten in Toscane zoals *Russula sororia*, *R. amoenicolor*, *R. ochrospora*... Een beschouwing van *Entoloma sericatum* en verwante soorten werd opgemaakt door E. Battistin, waarbij via DNA-analyse een fylogenetische boom werd opgemaakt voor één collectie uit Italië van deze soort en 40 samples van aanverwante soorten. Een mooie, kleine parasolzwam, *Lepiota xanthophylla*, werd beschreven met typemateriaal uit Italië (Trichiana) door A. Della Rovere, G. Frigerio en A. Moron. De eerste vondst van *Psathyrella umbrina* voor Italië wordt uit de doeken gedaan door P. Voto.

Svampe 74 (2016)

T. Læssøe, O. Sparre en A. Taylor deden (in het kader van een project) veldwerk in Laos waarbij 1000 exsiccaten werden gemaakt en waarbij bijzondere aandacht ging naar de economisch waardevolle *Tricholoma fulvocastaneum*. P. Davoli, N. Sitta, J. Gry en F. Rune rapporteren over het onderzoek rond de beweerd toxiciteit van *Tricholoma terreum*, een soort die generaties lang in Centraal- en Zuid-Europa werd geconsumeerd. De bewering dat *T. terreum*, net zoals *T. equestre* kan leiden tot rhabdomyolysis door aanwezigheid van toxische stoffen, blijkt ongegrond. Enkele bijzondere nieuwe

vondsten voor Denemarken worden gebundeld door T. Læssøe, met foto's van *Cephaloscypha mairei*, *Coniophora fusispora*, *Pseudoplectania episphagnum*, *Clavaria sphagnicola* en *Ceriporiopsis consobrina*.

Moixeró nr. 8

J. Ballarà, R. Mahiques en I. Garrido-Benavent brengen verslag uit van een paar collecties van het genus *Cortinarius*, die nieuw zijn voor de checklist van Cadi-Moixeró Natuurpark: *Cortinarius millaresensis*, *C. fuscoumbrius* en *C. subbulliardoides*.

Mycologia Vol. 108 nr. 2

O.A. Grum-Grzhimaylo, A.J.M. Debets en E.N. Bilanenko schreven een artikel over de diversiteit aan microfungi in veengebieden in de regio van Murmansk in Rusland, waarbij op verschillende locaties een consistente samenstelling aan veenopruimende soorten werd gevonden met o.a. *Oidiodendron griseum*, *O. tenuissimum*, *Penicillium spinulosum* en *P. thomii*.

Zeitschrift für Mykologie 2016 82/1-2

H. Clemençon beschrijft en illustreert de structuur en anatomie van de bruine tot zwarte cortex die de rhizomorfen van *Tubariella rhizophora*, *Megacollybia rodmanii* en *M. platyphylla* bedekt. *Mycena valida*, een soort uit de sectie *Fragilipedes*, werd voor het eerst waargenomen in Saksen waarmee dit de derde vondst voor Duitsland is van deze robuuste, nitreus ruikende mycena. De resultaten van moleculaire en morfologische studies van moeilijk te determineren soorten uit de groep van *Psathyrella grisea* worden voorgesteld door A. Melzer, met een determinatiesleutel erbij. Een nieuwe stuifbal voor Duitsland wordt beschreven en besproken door P. Specht, H. Schubert en D. Lode: *Tulostoma palatinum*. M. E. Noordeloos & A. Hausknecht beschrijven 20 soorten uit het genus *Entoloma* die door de tweede auteur werden ingezameld op de Mascarenen en de Seychellen. Drie nieuwe coprofielen uit de familie van de Psathyrellaceae, nieuw voor Duitsland, worden behandeld in een artikel door A. Melzer, T. Richter & W. Schlössler: *Coprinellus aureogranulatus*, *C. sabulicola*, *C. rugosobispora*. G. Hensel behandelt een nieuwe truffel voor Duitsland: *Rhizopogon verii*. M. Lüderitz, M. Kamke, P. Specht, E. Ludwig, H. Lehman, H. Schubert, H. Richter en U. Richter brengen verslag uit van twee duinpadenstoelenworkshops waarop twee nieuwe soorten voor de wetenschap werden gevonden: *Clitocybe lichtkaempferi* en

Entoloma milthaleri. Een nieuwe bekerzwam voor de wetenschap wordt in een artikel gevat door U. Lindemann en T. Böhning: *Tricharina glabra*.

Coolia 59 (4) 2016

M. Boomsluiters, M. Noordeloos, R. Verweij & A. van Strien brengen verslag uit van het Paddenstoelenmeetnet dat uitgebreid werd met het "Zeereep project", waarbij zes Natura 2000-soorten gedurende twee jaar werden opgevolgd. Dit project wordt nu uitgebreid met zeven soorten van veenge-

bieden en moerassen. Daarnaast is het Centraal Bureau voor de Statistiek in Nederland (CBS) bezig met de ontwikkeling van een nieuwe methode om lange-termijntrends voor paddenstoelen te berekenen op basis van de verzamelde data voor het karteringsproject en worden de eerste resultaten hiervan weergegeven in dit artikel. E. Vis & M. Noordeloos bespreken zes satijnzwammen, gevonden in Voornes Duin, die nieuw zijn voor Nederland: *Entoloma glaucobasis*, *E. porphyrogriseum*, *E. caeruleum*, *E. brunneoserrulatum*, *E. korhonenii* en *E. lanicum*.

ZWAM

afdelingsnieuws

Beste ZWAM-vrienden,

Jullie worden door het bestuur van de ZWAM uitgenodigd op een 'voorjaarsbijeenkomst' te Heverlee op zaterdag 29 april 2017 om 14.30 u.

Plaats van het gebeuren: 'Alvinnenberg' te Heverlee. Deze plaats is goed bereikbaar met de wagen via de ring van Leuven. Neem de N3 richting Tervuren tot Terbank. Bij de verkeerslichten linksaf en dan rechtdoor de Celestijnenlaan in (dus NIET naar rechts richting Overijse).

In de Celestijnenlaan neem je de tweede straat rechts, de Joos Florquinlaan. Die maakt eerst een bocht naar rechts en dan naar links. Neem vervolgens de eerste straat rechts, de Gaston Feremanslaan, en rij de straat door tot het einde, waar je rechts de parking kan oprijden. De zaal hoort dus bij Alvinnenberg, een woonvoorziening en dagbesteding voor mensen met een beperking.

Voor deze bijeenkomst hebben Michèle en Paul een koffietafel met taart voorzien, waarvoor een bijdrage van € 7,00 per persoon wordt gevraagd, ter plaatse te betalen.

Wie wil deelnemen, moet zich inschrijven bij Paul en Michèle, hetzij via telefoon 016 48 02 57 of via e-mail paulwieers@hotmail.com, maar vóór 10 april 2017!

Uiteraard zullen we het over het voorbije jaar hebben, de kalender voor dit jaar en veel paddenstoelen maar dat niet alleen. Gezellig bijpraten en er een leuke namiddag van maken is de boodschap.

Inhoud

1	Editoriaal	<i>M. de Haan</i>
2	Excursiekalender	
3	Educatieve bijeenkomsten	
5	Vlaamse Mycologendag 2017	<i>M. de Haan</i>
6	Twee bijzondere fungi op en bij lichenen en mossen	<i>C. Van Den Broeck</i>
8	<i>Scutellinia superba</i> - Prachtwimperzwam	<i>L. Lambreghts/L. Rijmenams</i>
9	Cartoon Perry	<i>S. Persoons</i>
10	<i>Leucoagaricus sericifer</i> f. <i>sericatellus</i> - Tweesporige champignonparasol	<i>G. Buelens</i>
13	Verslag werkweekend KVMV - Lokeren 2016	<i>Div.</i>
16	Lofprijis der Nederlandse Taal 2016 voor CNN	
17	In memoriam Piet Bormans - een leven in de natuur	<i>G. Tilkin</i>
19	Nieuw verschenen <i>Mycena</i> -literatuur	<i>L. Deceuninck</i>
21	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman / W. Veraghtert</i>
23	Afdelingsnieuws ZWAM	<i>G. Buelens</i>

Colofon

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03 888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Ondervoorzitter: Mieke Verbeken

Predikherenstraat 37, 8750 Wingene - 051 65 89 80 - mieke.verbeken@ugent.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Alexander Franckstraat 235 - bus 3, 2530 Boechout - 03 455 01 27 - 0475 268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Dieter Slos

Weitingstraat 8, 9881 Aalter - 09 374 63 11 - dieterslos@gmail.com

Ledenadministratie: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013 33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 0473 927 926 - andre.dekesel@plantentuinmeise.be

Georges Buelens, Grensstraat 56, 3271 Averbode - 0471 205 014 - georges.buelens@telenet.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011 72 59 24 - driesen.tilkin@gmail.com

Richard Pawlowski, Naaldert 8, 3550 Heusden-Zolder - richard.pawlowski@scarlet.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485 68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496 97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be

AMK, MYCOLYM, OVMW en ZWAM vindt u onder de rubriek "Afdelingen"

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy de Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@antwerpen.be

FUNBEL

Secr.: Emile Vandeven, Kleinewinkellaan 53 bus 1, 1853 Strombeek-Bever, 02 267 74 18 - vandeven.emile@skynet.be

Lidmaatschap KVMV 2017: bedraagt 21 euro (gezinslidgeld 23 euro), te storten op de rekening IBAN BE17 7370 1875 7621 (BIC-code KREDBEBB) van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 28 euro (30 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. *Sterbeekia* en de nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) zijn begrepen in het lidgeld.

Sporen

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Robert De Ceuster, Gut Tilkin, Lieve Deceuninck en Peter Verstraeten

Eindredactie en lay-out: Danny Minnebo - 09 367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor volgend nummer moeten **vóór 1 mei 2017** gemaïld worden naar het redactielid van zijn afdeling:

AMK	> Lieve Deceuninck	- lieve.deceuninck@skynet.be
MYCOLIM	> Gut Tilkin	- driesen.tilkin@gmail.com
OVMW	> Peter Verstraeten	- verstraeten.peter@skynet.be
ZWAM	> Georges Buelens	- georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X